

2011-03-07

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Promemoria om Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring

Fondbolagens förening har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade promemoria från Finansdepartementet. Föreningen vill lämna följande kommentarer.

Sammanfattning

Fondbolagens förening är mycket positiv till idén med ett investeringssparkonto, men avstyrker förslaget med den utformning som presenteras i promemorian. Föreningen anser att förslaget är alltför komplicerat för att kunna bli det efterfrågade och enkla sparalternativ som önskas. Den föreslagna utformningen innebär att sparalternativet främst blir intressant för mycket aktiva placerare som dels är beredda att ta hög risk dels ägna tid för kortsiktiga omplaceringar. Det passar inte för alla dem som önskar ett långsiktigt sparande med god riskspridning.

Föreningen anser att det nya sparalternativet bör utformas lika enkelt som dagens kapitalförsäkring och Individuellt pensionssparande med en avkastningsskatt som innebär att spararna slipper deklarerera. Skattenivån bör inte överstiga den som idag gäller för kapitalförsäkring.

Föreningen tillstyrker förslaget att sparkapitalet baseras på behållningen vid varje kvartal, dock utan tillägg för insättningar vilket skulle leda till dubbelbeskattning. Förslaget att statslåneräntan per 30 november föregående år ska vara den schablonavkastning som årligen beskattas tillstyrks. Vid en skattenivå på 30 procent för konventionell beskattning av kapitalvinster bör skattenivån inte överstiga 27 procent eftersom det är en årlig skatt som inte medger avdrag för förluster. Skatten bör inbetalas av sparinstitutet för att göra det enkelt för spararna. Promemorians förslag skulle innebära att spararna måste deklarerera trots schablonbeskattning och dessutom att kvarskatt blev regel.

Föreningen anser att det är anmärkningsvärt att promemorians konsekvensanalys enbart redovisar ett enda exempel. Annan portföljsammansättning och avkastningsantagande ger helt andra resultat än en effektiv skattesats på 22,2 procent som promemorian så exakt redovisar. Flera scenarior hade varit önskvärt för bedömning av förslaget konsekvenser. Föreningens egna beräkningar visar exempelvis att förslaget till investeringssparkonto skulle ha gett en effektiv skatt på 120 procent för blandfonder under den senaste 10-årsperioden.

Föreningen yrkar vidare på att ett nytt investeringssparkonto också ska kunna tillhandahållas av fondbolag. I annat fall snedvrids konkurrensen på marknaden till betydande nackdel för fondbolag som inte ingår i en koncern.

För att komma tillrätta med problemet med de inlåsnings effekter som gäller idag måste det finnas en förmånlig övergångsregel för att flytta över befintligt sparande i fonder, aktier och andra värdepapper till det nya investeringssparkontot. Ett alternativ vore att schablonregeln om ingångsvärde (omkostnadsbeloppet) höjs under en övergångsperiod.

I promemorians konsekvensanalys ingår även en beräkning av införandet av en ny skatt för privatpersoner och företag vid sparande direkt i fonder. Föreningen anser inte att fondsparandet ska omfattas av både skatt på verkliga intäkter och dessutom en schablonskatt. Det bör vara antingen eller. I annat fall skulle räntan på ett sparkonto beskattas med 30 procent medan korta räntefonder förutom 30 procent i skatt på avkastningen dessutom skulle belastas med en förmögenhetsskatt.

Föreningen anser att det är av stor vikt att kapitalbeskattningen uppmuntrar sparande samt innebär långsiktigt stabila spelregler för privatpersoner, företag och finansmarknadens aktörer. Ett alternativ vore sänkt skatt på kapitalinkomster till den nivå som anges i promemorian, cirka 22 procent. En sänkt kapitalskatt är önskvärd ur ett internationellt konkurrensperspektiv samtidigt som problemet med inlåsnings effekter minskar. Ett annat alternativ att utreda vore en övergång till en schablonbeskattning av kapital såsom i Nederländerna, vilket är enkelt för spararna och kan utformas så att det blir konkurrensneutralt mellan olika sparformer och för olika aktörer på marknaden.

Inledande synpunkter och förslag

Föreningen välkomnar idén med ett nytt Investeringssparkonto, men anser inte att det förslag som presenteras i promemorian motsvarar syftet att skapa ett enkelt och lättillgängligt alternativ. För spararna innebär enkelhet att slippa deklarerat och att kunna göra omplaceringar utan att skatter spelar roll. Det är också av stor vikt för såväl samhället som hushållen att sparande stimuleras.

Den föreslagna modellen, med t ex schabloninkomst som varje år ger kvarskatt och regler om tillåtna och otillåtna investeringstillgångar, är alltför krånglig och beskattas alltför hårt. Det skulle vara svårt att rekommendera denna för sparare som önskar ett

samlad långsiktigt sparande med god riskspridning. Det passar endast för sparare som ofta gör omplaceringar av finansiella instrument med hög risk.

Föreningen föreslår en avkastningsskatt såsom den som gäller för kapitalförsäkringar idag istället för den schablonintäkt som föreslås tas upp i inkomstslaget kapital. Den automatik i beskattningen som finns vid beskattningen av kapitalförsäkringar uppnås inte med förslaget och många sparare kommer varje år att få kvarskatt till följd av att de ska betala in skatten själva efter deklarationen. Metoden för att fastställa skatteunderlaget innehåller dessutom moment som innebär en klar överbeskattning och som hämmar sparandet.

Föreningen tillstyrker att avkastningsskatten bestäms till statslåneräntan vid utgången av november året före beskattningsåret. Det ger bolagen en något längre frist att hinna informera spararna om det kommande årets avkastningsskatt.

Föreningen föreslår att samma skatt som gäller idag för kapitalförsäkringar ska gälla för investeringssparkontot. Det gäller både skattenivån och metoden för att ta ut skatten. Med vårt förslag gäller följande:

- Skatten blir 27 procent (i stället för föreslagna 30 procent)
- Skatten beräknas på statslåneräntan föregående år (utan tillägg med 0,75 procentenheter). Alternativet 30 november tillstyrks.
- Skatten tas ut av sparinstitutet och ska inte betalas i efterskott av spararna. Spararna slipper därmed att få kvarskatt.
- Spararna behöver inte ta med investeringssparkontot i deklarationen.

Föreningen vill också förtydliga att det idag när det gäller enkelhet är stor skillnad mellan fonder och direktplaceringar i aktier. Fondspararna får service med uppgifter om kapitalvinster, medan ett av problemen för många aktieplaceringar är att känna till ingångsvärden för att kunna beräkna en korrekt vinst. Även för fondsparande finns dock inlåsnings effekter av skatteskäl när det gäller befintligt sparande, medan föreningen menar att konkurrensen fungerar väl när det gäller nysparande i fonder.

Av konkurrensskäl anser föreningen att ett nytt sparalternativ också måste kunna tillhandahållas av fondbolag. I annat fall kommer fondbolag utanför bank- och försäkringskoncerner att missgynnas gentemot fondbolag som ingår i dessa koncerner. Om det nya investeringsalternativet blir attraktivt skulle en föreslagen ny skatt på sparande direkt i fonder (ett förslag som presenterats av Fondskatteutredningen 2010 och som ingår i konsekvensanalysen i den promemoria som här kommenteras) också främst slå mot de fristående fondbolagens konkurrenskraft. Det bör också övervägas om centrala värdepappersförvarare skulle kunna tillhandahålla investeringssparkontot för att främja konkurrensen.

Analys av promemorians förslag

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Den som sparar på ett investeringssparkonto ska ta upp en schablonintäkt som bestäms på grundval av ett kapitalunderlag.

Kapitalunderlaget är marknadsvärdet på de tillgångar som förvaras på kontot. Som en nyhet jämfört med dagens kapitalförsäkringar ska värdet mätas kvartalsvis fyra gånger per år. En fjärdedel av värdet vid ingången av varje kvartal utgör kapitalunderlag.

Det är en, enligt föreningen, godtagbar lösning att mäta värdet flera gånger per år, vilket ger ett mera rättvisande beskattningsunderlag.

Föreningen tillstyrker att beskattningen utformas så att skatten inte kan undgåas genom att medel uttas före årsskiftet och sätts in strax därefter.

När kapitalunderlag mäts flera gånger per år är det emellertid inte nödvändigt att dessutom beskatta nyinsättningar, vilket betyder att samma tillgångar ingår dubbelt i underlaget. Föreningen anser att ett mer godtagbart alternativ vore fler måttillfällen.

Föreningen kan inte heller se behovet av extra skatteuttag när någon enligt punkt 3 för över tillgångar till en annans investeringssparkonto. Staten borde kunna nöja sig med att när det har gjorts en insättning kommer det värdet att finnas med i skatteunderlaget det kommande kvartalsskiftet.

Det föreslås regler för vad som händer om otillåtna tillgångar hamnar på kontot. Föreningen anser att dessa regler är onödigt komplicerade. Den nya sparformen behöver inte göras mera komplicerad än det individuella pensionssparandet som har visat sig klara sig väl utan dessa detaljer.

Det kommer annars att bli oförutsebara effekter av att hela kontot underkänns som investeringssparkonto till exempel för att en tillgång som upphört att vara marknadsnoterad inte hunnit flyttas därifrån inom 60 dagar.

Det föreslås att avräkning ska medges för utländsk källskatt som om de faktiska intäkterna hade varit föremål för skatt i Sverige – dock ska vid beräkning av spärrbelopp högst en summa motsvarande schablonintäkten få räknas som intäkt. Föreningen anser det positivt att man här har en väl genomtänkt strategi för de skattskyldiga som inte är bosatta i Sverige.

Kapitalförsäkring

För kapitalförsäkringar föreslås att, förutom värdet av försäkringen vid beskattningsårets ingång ska ett värde motsvarande summan av de premier som har betalats in under beskattningsåret ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av underlaget ska dock premier

som har betalats in under den andra halvan av beskattningsåret bara tas upp till halva värdet. Det innebär att ju mer man närmar sig halv- och helårsskiftet desto mera olönsamt blir det att sätta in medel i en kapitalförsäkring.

Det framförs inte något bärande skäl för varför det ska vara skillnader mellan kapitalförsäkringar och investeringskontot när det gäller bestämmande av underlaget. Föreningen föreslår att samma regler ska gälla om kapitalunderlag och beskattning för de båda sparalternativen.

Direktspårande i fonder

I promemorians konsekvensanalys ingår också beräkningar avseende införandet av en ny schablonskatt för privatpersoner och företag vid spårande direkt i fonder utöver skatt på verkliga kapitalvinster och utdelningar.

Föreningen delar Finansdepartementets uppfattning att skatt på sverigeregistrerade fonder måste slopas om svenska fonder under Finansinspektionens tillsyn ska finnas i framtiden och kunna delta på den gemensamma marknad som det nya UCITS IV syftar till med implementering i svensk lagstiftning 1 juli 2011.

Föreningen delar också departementets uppfattning att många fonder då kommer att ändras från utdelande till ej utdelande, men att staten får motsvarande skatteintäkter genom högre kapitalvinster istället. Någon ny skatt behöver därmed inte införas. Det är fullt tillräckligt med 30 procent i skatt på kapitalvinster och utdelningar.

Förslaget om en ny schablonskatt skulle bl.a. innebära. att sparkonton får lägre skatt än räntefonder, vilket också snedvrider konkurrensen och är ett reellt hot mot att penningmarknadsfonder finns som alternativ för privatpersoner och företag på den svenska marknaden. Därmed blir också kalkylen över de beräknade skatteintäkterna av detta förslag mycket osäker.

Skatteuttagets nivå

Investeringsparkontots schablonintäkt ska enligt förslaget beräknas till kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår med tillägg av 0,75 procentenheter. På denna uttas 30 procent skatt eftersom schablonintäkten oreducerat ska tas upp i inkomstslaget kapital.

Beskattningen skiljer sig från nuvarande skatt på kapitalförsäkringar på tre sätt. För det första är det inte den genomsnittliga statslåneräntan som gäller utan den vid utgången av november. Det anses göra det mindre angripbart för räntearbitrage. För det andra ska 0,75 procentenheter läggas till statslåneräntan. Det motiveras med

”den överavkastning som riskfyllda tillgångar såsom aktier förväntas ge i förhållande till den i det närmaste riskfria avkastningen från långa statspapper.”

Den som har sparat i aktier under de senaste tio åren har inte upplevt någon överavkastning alls om man ser på den svenska börsen i snitt. Föreningen är förvånad över att ett förslag som så lite tar hänsyn till börsens stora variationer förs fram.

Konsekvensanalysen som presenteras i promemorian är alltför begränsad när den utgår från ett enda alternativ. I detta enda antagande om sparportfölj och avkastning blir den effektiva beskattningen 22,2 procent. Föreningens egna exempel visar dock att de regler som föreslås i promemorian under det senaste decenniet (2001-2010) exempelvis skulle ha inneburit i genomsnitt en effektiv skattesats på 120 procent för blandfonder, 34 procent för obligationsfonder och 55 procent för penningmarknadsfonder. Sverigefonder hade fått en effektiv skatt på 24 procent.

Globalfonder, som hade en genomsnittlig negativ avkastning under det senaste decenniet, skulle ha fått en skatt på minskat kapital. Med investeringssparkontot skulle kapitalet efter skatt ha minskat med 28 procent jämfört med 12,5 procent vid sparande direkt i fonder med konventionell beskattning. 2000-talets första decennium kan ses som ett speciellt årtionde för aktiemarknadens utveckling, men det är just för att förluster inte är avdragsgilla som skattesatsen inte får sättas för högt vid en schablonbeskattning.

En vanlig sparare gör följande kalkyl när han bedömer om han ska spara i en schablonbeskattad sparform:

1. Hur mycket avkastning (före skatt) behövs det per år för att det ska löna sig med den schablonbeskattade sparformen?
2. Den som tror att avkastningen blir högre än så väljer schablonskatten – i annat fall väljs ett direktägt vanligt sparande.

Den föreslagna schablonskatten blir vid nuvarande statslåneränteläge nästan 40 procent högre än gällande avkastningsskatten på kapitalförsäkringar. Om skatten görs 40 procent högre, måste också den förväntade avkastningen vara så mycket högre. För att få tillräckligt hög avkastning tvingas man höja risken i sina investeringar. Med högre risk följer också högre risk för förlust. Föreningen avstyrker en skattesats som uppmuntrar småspararna att välja en högre risk för sitt sparande när de dessutom inte har möjlighet att få avdrag för förluster.

I promemorian motiveras det högre skatteuttaget med att sparandet förväntas ske i aktier och aktiefonder i mycket stor utsträckning. Mot detta kan anföras att man synes utgå från att börsen alltid går upp. I verkligheten sker stora svängningar på börserna. Det gör att det ofta är önskvärt att då och då gå ur börsen och ha mera räntebärande placeringar. Med investeringssparkontot kommer det att vara olönsamt att ligga kvar med sparandet i ränteplaceringar på kontot – då riskerar man att till och med gå back redan på grund av att skatten åter upp all ränteavkastning.

Ett påslag på statslåneräntan med 0,75 procentenheter är mot den bakgrunden alldeles för högt. Att dessutom höja skattesatsen från 27 till 30 procent framstår som helt oacceptabelt om ambitionen är att investeringssparkontot ska bli attraktivt för hela

svenska folket. Det är högt redan med en schablonskatt om 27 procent av enbart statslåneräntan. Det är snarast så att det skatteuttaget skulle behöva sänkas.

Skatten på kapitalförsäkringar sattes en gång till 27 procent i stället för 30 procent med motiveringen att man inte får dra av förluster. Förluster ska ju fortfarande inte få dras av på investeringssparkontot. Det är inte rimligt att staten ska ha en säker och hög årlig inkomst och att spararna ska ta hela risken.

Avslutningsvis vill föreningen framhålla att det måste finnas en förmånlig övergångsregel för att flytta över befintligt sparande i fonder, aktier och andra värdepapper till det nya investeringssparkontot. De problem som idag finns med inlåsnings effekter av skatteskal för fonder och aktier gäller befintligt kapital. Konkurrensproblemen gäller inte vid nysparande och det vore önskvärt att en ny sparform också kommer till rätta med problemen för befintligt sparande. Ett alternativ vore att schablonregeln om ingångsvärde höjs under det första året.

FONDBOLAGENS FÖRENING

Pia Nilsson

Eva Broms